

Posudek bakalářské práce Terezy Cajthamlové

Komunikace v edukačních televizních pořadech pro děti

T. Cajthamlová pro svou práci zvolila téma spojující problematiku mediální komunikace a komunikace s dětmi. Soustředila se na analýzu vybraných děl dvou současných původních českých pořadů (Tamtam, Mistr E) určených pro děti ve věku 4 až 8 let.

Teoretický úvod zahrnuje všechna podstatná témata související s analyzovanou problematikou, zřejmě je snaha směřovat výklad k tématu práce a vyhnout se odbočkám. Z tohoto hlediska kladně hodnotím zejm. kapitoly shrnující komunikační a další dovednosti dětí daného věku (i když některá tvrzení z odborné literatury jsou poněkud problematická, jejich rozporování však přesahuje možnosti předkládané práce) a kapitolu o vztahu dětí a televize. Oceňuji dohledání i relevantních právních dokumentů a kodexů řídících vysílání pro děti. Naopak výklad o lingvistickém pohledu na komunikaci mohl vycházet nejen ze základních přehledových příruček. V některých případech (např. u uváděných kvalifikačních prací k tématu) mohly být stručně zmíněny i výsledky, ne jen uvedena jejich existence. Pokud jde o práci s termíny, autorka se snaží pečlivě dbát na jejich definování při prvním výskytu (což je dobře patrné v analytické části), občas se však nevyhne i nepříliš vhodnému variování termínů (zejm. komunikant, komunikátor, účastník komunikace, konverzační partner, mluvčí, postava, příjemce, divák) a na s. 32 se objevuje nepříliš vhodně termín slovník (vhodnější by byla slovní zásoba).

Vybrané pořady i velikost zkoumaných vzorků pokládám za postačující pro bakalářskou práci, ale souhlasím s autorčíným tvrzením ze závěru práce, že by bývalo lepší zvolit k analýze homogennější vzorek; tematická i strukturní rozmanitost materiálu znesnadňuje případné srovnávání či zobecňování.

Velmi kladně hodnotím zvolený způsob zápisu (autorka vhodně a samostatně vybrala přepis dle zásad korpusu DIALOG ÚJČ AV ČR) a oceňuji i práci, kterou do přepisů vložila (ovládnutí zásad přepisu dobře ilustrují ukázky v přílohách).

Vlastní analýza se zabývá vybranými rysy lexikální stránky pořadů, výběrovými rysy intertextuality, jazykovou charakterizací postav, ztvárněním interakce mezi komunikanty v pořadech a interakcí odkazující k divákům. Výběr témat zvolených pro analýzu je v textu práce zdůvodněn velmi vágně (s. 29), výstižnější zdůvodnění je uvedeno poněkud překvapivě až v závěru práce (s. 52–53).

Analýzy zvolených témat ukazují autorčinu dobrou orientaci v problematice zejména lexikologické a také její schopnost pozorovat text. Přinášejí i zajímavé poznatky – kladně hodnotím zejména analýzu užívání frazémů. Je škoda, že autorka explicitněji neprovázala poznatky z odborné literatury uvedené v teoretické části a svou analýzu (např. jak s ohledem na dětského diváka souvisí charakteristika postav pomocí jazyka?), i když úsilí o toto provázání je v textu patrné (např. vztažení některých jevů k rysům řeči orientované na dítě).

K výsledkům analýzy mám také několik dotazů a komentářů: Jak souvisí sémantické pole a lidová etymologie (s. 32)? Na s. 33 (a rovněž dále, např. v závěru) autorka uvádí, že v pořadu se objevují specifické kvalitativní a kvantitativní lexémy a jako příklady uvádí *prima, děsná (piplačka), pidi, parádní* – které z těchto lexémů jsou kvantitativní? Vyhýbala bych se také formulaci typu „v našem světě“ (např. s. 30), protože i tento „svět“ je „jen“ světem ztvárněným v příslušném pořadu. Poněkud problematické je i odhadování, jak dětský divák rozumí např. frazémům (např. s. 40); vzhledem k tomu, že porozumění nebylo zkoumáno, lze podobné soudy opřít pouze o poznatky z odborné literatury.

Práce je logicky strukturována a je v ní patrný ohled na čtenáře (oceňuji např., že jednotlivé kapitoly jsou uzavřeny shrnutími), výklad je srozumitelný. Text však bohužel obsahuje dosti pravopisných (zejména interpunkčních) chyb.

Práce splňuje požadavky kladené na bakalářské práce, doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji hodnocení velmi dobře.

doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.